

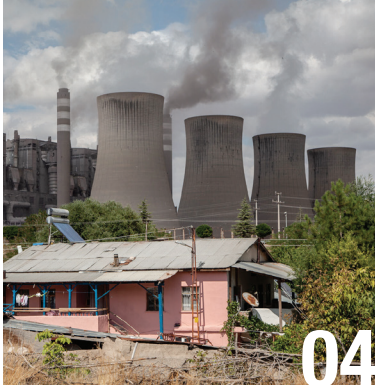
GREENPEACE

SAYI #174

NEFES ALACAK
GÜN KALMADI,
DURUM
ÇOK ACİL

İçindekiler

Afşin A santraline eklenecek iki ünite 1900 erken ölüme neden olacak

“Kömürlü termik santraller Afşin – Elbistan bölgesinde sağlıklı yaşam şartlarını ortadan kaldırdı. Bölgedeki kanser vakalarını sekiz kat artıran santrale eklenecek iki ünite, 1900 kişinin erken ölüme neden olacak.”

Çöp emperyalizmine eleştirel bir bakış: Anadolu’da Batı Medeniyetlerinin İzi

Greenpeace Akdeniz, Anadolu’da Batı Medeniyetlerinin İzi sergisiyle sizleri çöp gerçeğine yakından tanık olmaya davet ediyor.

Çevre gündemine yakın mercek

Hem dünya hem Türkiye gündemi hızla değişiyor. Tüm bu yoğun gündem içerisinde çevre ve iklim konulu haberler ya gözümüzden kaçıyor ya da hafızamızdan hızla siliniyor. Unutmamak ve takipte kalmak için Nisan ayında gerçekleşen önemli çevre ve iklim krizi haberlerini sizin için derledik.

Vanayı Kapat, Marmara’yı Kurtar!

Avrupa’nın en büyük çevre projesi olarak lanse edilen “Ergene’yi Kurtarma Projesi”, Marmara Denizi’nin sonunu getirmek üzere. Sanayi atıkları Ergene Nehri’ni dünyanın en kirli akarsularından biri haline getirmişti. Şimdi bu atıklar borularla Marmara Denizi derinlerine taşınıyor!

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Barış Bilgen

Genel Yayın Merkezi

Meşrutiyet Mah. Ebe Kızı Sok.
No: 16 / B28 Şişli / İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Barış Bilgen

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Çiğdem Özkan

Baskı

Printworld Ambalaj Etiket
San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

@ Caner Özkan / Greenpeace

GREENPEACE

Bize ayrılan temiz havanın sonuna geldik!

2022'nin ilk çeyreğinde Türkiye'nin çok sayıda şehirlerinde partikül maddeden kaynaklanan hava kirliliği 35 günü aştı ve insan sağlığını tehdit etmeye başladı. Bu bölgeler acilen koruma bölgesi ilan edilmeli ve alarm durumuna geçilmeli.

Hava kirliliği sağlığımız için en büyük tehdit. Tüm dünyada her yıl 1.4 milyon kalp krizi, 2.4 milyon kalp hastalığı ve 1.8 milyon solunum hastalığı ve akciğer kanserine sebep olan hava kirliliği konusunda Türkiye'de durum çok acil boyutlara ulaştı. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'ne göre bir bölgede bir yıl içerisinde yapılan hava kalitesi ölçümlerinde temel kirlenici olan PM10 limitlerinin 35 günü aşmaması gerekiyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2021 yılında güncellediği hava kalitesi kılavuzunda ise kirli gün sayısı partikül madde 10 için 3-4 gün ile sınırlı olmalı.

Greenpeace Türkiye'nin yaptığı araştırma 2022'nin henüz ilk çeyreğinde Türkiye'de çok sayıda şehirde PM10 limit aşımının 35 günü geçtiğini gösteriyor. Greenpeace, 2021'de Türkiye'de PM10 kirliliğinin en yoğun olduğu ilk 10 bölgeyi ulusal hava kalitesi izleme ağı verilerinden derleyerek yayınlamıştı. Listede yer alan şehirlerde 2022 yılında hava kirliliğinde tehlikeli eşik, gün sayısı bakımından şimdiden aşıldı. Ölçümlere göre, Ağrı Doğubayazıt 9 Şubat'ta, Edirne 10 Şubat'ta, Denizli ve Batman 13 Şubat'ta, Iğdır merkez 14 Şubat'ta, Kahramanmaraş-Elbistan'da 6 Mart, İstanbul Sultangazi 17 Mart'ta, PM10 limit aşımında 35 günü aştı bile. Türkiye'nin hava kirliliğinin en yoğun yaşandığı Iğdır ilindeki Aralık ilçesi bu limite 5 Şubat'ta ulaştı. Bu da Aralık ilçesinde her

gün PM10 limitlerinin aşıldığını gösteriyor. Büyük şehirlerden Ankara Altındağ 14 Şubat'ta, İzmir Alsancak 18 Şubat'ta, İstanbul Mecidiyeköy 27 Şubat'ta hava kirliliğinde 35 gün limitini aştı.

Bu sene daha şimdiden temiz hava süresinin sonuna gelen Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde hava kirliliğini önleyici değil tam tersine yükseltecek projeler yapılmaya devam ediliyor. Afşin-Elbistan Termik Santrali'ne yapılması planlanan iki ek ünite ile hali hazırda Türkiye'nin en kirli havasını soluyan Elbistan'daki hava kirliliği artık insan sağlığı ve çevre etkileri açısından tolere edilemeyecek noktalara ulaşacak.

Dünya Sağlık Örgütü'nün hazırladığı yayınlar, partikül maddelerin boyutlarına göre günlerce havada asılı kalabileceğini ve hava koşullarına bağlı olarak binlerce kilometre mesafe kat edebileceğini gösteriyor. Greenpeace tarafından hazırlanan hava kirliliği modellemesi, santralde planlanan iki yeni ünitenin neden olacağı ek kirlilik yükünün diğer şehirleri de etkileyeceğini gösteriyor.

Greenpeace Akdeniz yetkilileri acilen hava kirliliğinin olduğu bölgeleri koruma bölgesi ilan etmeye, acil eylem planı hazırlamaya ve hava kirliliğinin insan sağlığı için olması gereken limit değerlere düşürülmesi için harekete geçmeye çağırıyor ve "Havanı Koru" diyor.

Afşin A santraline eklenecek iki ünite 1900 erken ölüme neden olacak

© Caner Ozkan / Greenpeace

Kahramanmaraş'ta bulunan Afşin A Termik Santrali bölgede yaşayanların sağlığına, doğaya ve gezegene büyük zararlar vermesine rağmen genişletilmek isteniyor.

Greenpeace Akdeniz tarafından Enerji ve Temiz Hava Araştırma Merkezi'ne (CREA) yaptırılan analize göre, Afşin A Santrali'ne eklenecek iki yeni ünite 1900 erken ölüme neden olacak. 500 kilogramı 1500 kilometrelik mesafe içinde olmak üzere, bölgede yılda 960 kilogram

cıva birikimi yaratacak. Santralin salacağı PM (parçacık madde) kirliliği, Karadeniz Bölgesi'ne kadar yayılacak. Bölgede yaşayan yurttaşlar ve Greenpeace Akdeniz, projenin iptalini talep ediyor.

Elbistan Sağlık Grup Başkanlığı'nın kayıtları, Afşin A santralinin açılışını takiben bölgedeki kanser vakalarının 8 kat arttığını ortaya koyarken, şimdi Afşin Santrali'ne iki ünite daha eklenmesi planlanıyor.

Erken ölümler arttı

Afşin A Santrali'nde hali hazırda dört ünite bulunuyor. Greenpeace Akdeniz'in 2018 yılında yaptığı çalışma, iki aktif santral olan Afşin A ve Afşin B'nin 1984 - 2018 arasında 17 bin insanın erken ölümüne sebep olduğunu ortaya çıkarmıştı. Çalışmada, o dönemde planlanmakta olan yeni 6 santralin, ekonomik ömürleri boyunca çalıştıkları takdirde bu sayının 32 bine kadar yükselebileceği belirtilmişti.

İklim değişikliğine sebep oldu

Santraller aynı zamanda bölgenin ortalama sıcaklığını artırarak iklim değişikliği yaratıyor. İki santralin üzerine kurulu olduğu Elbistan Ovası'nda, 1987 yılında ortalama sıcaklık 33 derece iken bu rakam 2010 yılında 38 dereceye yükseldi. Bu da tarımsal ürün yetişmesinde büyük kayıplara sebep oldu.

Havaya zehir saçıyor

Greenpeace Akdeniz'in 2020 yılında santrallerin etki sahasının içerisinde yaptığı hava kalitesi ölçümlerine göre, santraller adeta zehir saçıyor. 1 ay süren ölçümlerde hava kirliliği, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) önerdiği seviyeden tam 7 kat daha kirli çıkmıştı.

Paris Anlaşması 'Kapatın' diyor

Afşin A santrali yerel hareketlerin ve çevreci hareketlerin gösterdiği tepkiler sonucunda 2020 yılında çevre yatırımları tamamlanmadığı için aynı durumda olan 12 santralle birlikte kapatılmıştı. Ancak aynı yılın Haziran ayında 2 ünitesi yeniden faaliyete başladı. Santral Türkiye'nin 2021'de imzalayarak yükümlülüklerini gerçekleştirmeyi vadettiği ettiği Paris Anlaşması, imzacı ülkelere sera gazı emisyonlarını azaltmasını öneriyor. Ancak Afşin A Termik santralinde yapılacak yeni üniteler anlaşma kapsamında atılacak adımlarla çelişki oluşturuyor.

Uzman görüşleri ne yönde?

Onur Akgül, Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu: Kömürlü termik santraller Afşin – Elbistan bölgesinde sağlıklı yaşam şartlarını ortadan kaldırdı. Bölgedeki kanser vakalarını sekiz kat artıran santrale eklenecek iki ünite, 1900 kişinin erken ölümüne neden olacak. Çocuklarda ve yetişkinlerde yaratacağı sağlık sorunlarının tedavisi için harcanacak para, kırılgan ülke bütçesi üzerindeki yükü artıracak. Bu proje, Türkiye'nin onayladığı Paris Anlaşması'na da taban tabana zıt. Karar vericilerden bu projenin kalıcı olarak iptalini, göz göre göre girilen bu tehlikeli ve ters yoldan bir an önce dönülmesini talep ediyoruz.

İbrahim Yalçın, Elbistan Hayatı ve Doğayı Koruma Platformu: Afşin - Elbistan bölgesinde hayat bu kömür santralleri yüzünden on yıllardır zehir olmuş durumda. Biz bu tesislerin bölgeye ne yaptığını ve bundan sonra da ne yapacağını çok iyi biliyoruz: daha fazla kirlilik, daha fazla hastalık, daha fazla yoksulluk. Biz bu santralleri yaşam alanımızda istemiyoruz. Afşin A santralinin genişletme projesinin de, planlanan diğer santrallerin de kalıcı olarak iptal edilmesini istiyoruz. Bunu yıllardır yetkililerden talep

ediyoruz, temiz hava hakkımızı, yaşam hakkımızı artık ihlal etmeyin. Halk bu santralleri istemiyor, biz de bu yönde mücadelemize yorulmadan devam edeceğiz.

Prof. Ali Osman Karababa, Halk Sağlığı Uzmanı, Temiz Hava Hakkı Platformu: Dünya Sağlık Örgütü 2013 yılında kirli havayı en önemli kanser yapıcı nedenler listesine aldı. Kömürlü termik santraller hava kirliliğine neden olan sanayi tesislerinin başında gelmektedir.

Santrale eklenmesi planlanan iki üniteden kaynaklanacak emisyonların varsayılan 30 yıllık işletim ömrü boyunca oluşacak hava kirliliğinin yerel nüfusun sağlığı üzerindeki kümülatif zararının yaklaşık 1.900 erken ölüm, 527 düşük doğum ağırlıklı bebek, hasta geçirilen 2.5 milyon gün, 292.000 işgünü kaybı olacağı tahmin edilmektedir.

ÇÖP EMPERYALİZMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ: ANADOLU'DA BATI MEDENİYETLERİNİN İZİ

Greenpeace Akdeniz, Anadolu'da Batı Medeniyetlerinin İzi sergisiyle sizleri çöp gerçeğine yakından tanık olmaya davet ediyor.

Greenpeace Akdeniz, çöp emperyalizmine eleştirel bir mercekten baktığı 'Anadolu'da Batı Medeniyetlerinin İzi' sergisiyle plastik atık ticaretinin Anadolu'da özellikle Adana'da bıraktığı toksik mirasın izlerini gün yüzüne çıkarıyor. Avrupa'dan Türkiye'ye gönderilen atıların incelendiği sanal sergide Adana'nın verimli tarım arazilerine ve sulama kanallarına atılarak toprağa, suya ve yakılarak havaya karışan ithal plastiklerin zehirli mirasına şahit olacak, plastik çöp ithalatının sebep olduğu zararların geri dönüşümsüz etkisini Adana'da bu etkilere doğrudan maruz kalan insanlar anlatıyor.

Türkiye'nin plastik atık ithalatı

Avrupa ülkeleri düşük gelirli ülkelere plastik atık ihraç ederek kendi aşırı plastik tüketimlerinin bedelini dünyadaki diğer topluluklarına ödetiyor. Ocak 2018'e kadar Çin, bu plastik çöplerin bir numaralı adresi olmuştu. Ancak ortaya çıkan çevre ve sağlık sorunlarının sarsıcı gerçekliğiyle sarsılan Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti ani bir kararla plastik atık ithalatını yasakladı.

Bu noktada Türkiye'nin Atık Oyunları'nda başrole doğru uzanan yolculuğu başladı. Ticari açıdan önemli bir ham

“Anadolu’da Batı Medeniyetlerinin İzi” adlı sergiyi bu bağlantı üzerinden ziyaret edebilirsiniz.
bukimincopu.org/bati-medeniyetleri-muzesi/”

madde olarak tanımlanan ithal plastik çöplerin çoğu Türkiye’de geri dönüştürülmedi aksine İzmir, İstanbul, Adana gibi şehirlerde doğaya dökülerek yakıldı. Özellikle Adana’nın verimli toprakları, adeta bir açık hava çöplüğüne dönüştü. Portakal çiçeği kokuları yerine şehri esir alan çöp ve yanmış plastik kokuları ise buzdağının sadece görünen yüzüydü. İthal çöplerin doğaya atıldığını belgeleyen görüntülerin kamuoyunda yarattığı tepki üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, belirli bir türe ait plastik çöp ithalatını 18 Mayıs 2021’de tamamen yasakladı. Ancak, 18 Mayıs’ta resmi

gazetede yayınlanan karar, yalnızca bir hafta dayanabildi. Plastik atık ithalatı yasağı, ‘sıkı denetim’ler getirilerek yürürlükten kaldırıldı. Sıkı denetimler, Adana’daki yasa dışı plastik çöp sorununa çözüm olmadı zira Eurostat ve UK Trade Info 2021 verilerine göre; Türkiye 2021 yılında sadece Avrupa’dan 518.080 ton plastik atık ithal ederek bu sene de Avrupa’nın çöpünü almada birinci oldu ve bu rakamlara göre Avrupa’da atılan her üç çöpten biri, Türkiye’ye geldi. Adana’nın verimli toprakları, sıkı denetimlere ve geri dönüşüm iddialarına rağmen Avrupa’dan ithal edilen plastik çöplerin egemenliği altında.

Çevre gündemine yakın mercek

Hem dünya hem Türkiye gündemi hızla değişiyor. Tüm bu yoğun gündem içerisinde çevre ve iklim konulu haberler ya gözümüzden kaçıyor ya da hafızamızdan hızla siliniyor. Unutmamak ve takipte kalmak için Mayıs ayında gerçekleşen önemli çevre ve iklim krizi haberlerini sizin için derledik.

Avrupa'nın 3 kamyon çöpünden biri Türkiye'ye geliyor

Yasak yerine "denetim" ile kontrol edildiği iddia edilen plastik atık-çöp ithalatı Türkiye'nin topraklarını zehirliyor. 2021'de sadece Avrupa'dan 518 bin ton plastik atık ithal edildi.

İmparator penguenlerin nesli tehdit altında

Arjantin Antarktika Enstitüsü'nde görevli araştırmacılar, imparator penguenlerin neslinin, iklim değişikliğinin oluşturduğu olumsuz etkiler nedeniyle kısa zamanda yok olabileceğini ifade etti.

Atmosferdeki karbondioksit düzeyi rekor seviyede arttı

Dünya atmosferindeki karbondioksit düzeyi ilk kez aylık ortalama milyonda 420 parçanın (ppm) üzerine çıkarak tarihin en yüksek seviyesini gördü. ABD'nin Hawaii eyaletinde Mauna Loa Gözlemevinde kaydedilen sonuçları ABD Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi (NOAA) paylaştı.

Önümüzdeki beş yıl içinde küresel ısınmanın 1,5 dereceyi aşma ihtimali arttı

Dünya Meteoroloji Örgütü'nün son verilerine göre, 2026'ya kadarki dönemde küresel ısınmanın 1,5 derece üzerinde olma ihtimali, olmama ihtimali kadar yüksek.

Türkiye iklim değişikliğinden en çok etkilenecek üçüncü ülke

Bilim insanlarına göre; aşırı hava olayları ve kuraklık 2010 ile 2019 tarihleri arasında afet kaynaklı yer değiştirme nedenlerinin yaklaşık yüzde 90'ını oluşturuyor. İklim krizinin yersiz ve yurtsuz topluluklara sebep olacağı bildirilirken Türkiye'nin iklim değişikliğinden en çok etkilenecek üçüncü ülke olduğu belirtiliyor.

Küresel ısınma mercanları vurmaya devam ediyor: Büyük Resif'in yüzde 91'i ağırdı

Avusturalya'daki Büyük Set Resifi'ndeki mercanların yüzde 91'i, yüksek okyanus sıcaklıkları ile toplu şekilde ağırdı: Bu son yirmi yılda altıncı toplu mercan ağarması olayı.

Yarım asrın en sıcak 5. Nisan'ını yaşadık

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre, Türkiye'de 12,3 derece olarak kaydedilen nisan ayı ortalama sıcaklığı bu sene 14,3 derece ölçüldü. Böylece 1971-2022 yılları arasındaki en sıcak beşinci nisan yaşandı. Yarım asrın en sıcak 5 nisanından 3'ü son 6 yılda yaşandı.

İngiltere'de on binlerce kişinin katıldığı 'Büyük Plastik Sayımı' başladı

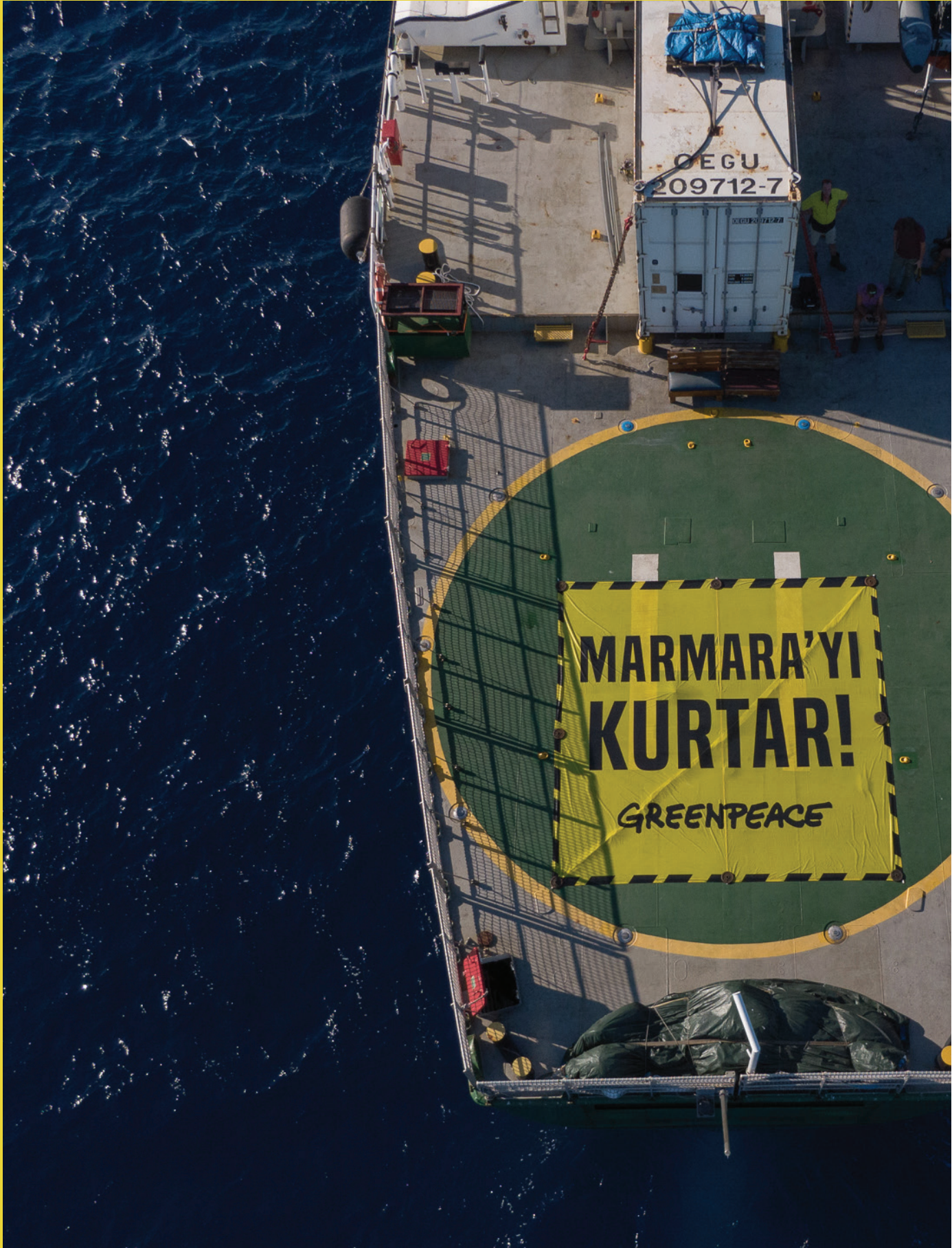
Birleşik Krallık'ta, çevre örgütleri öncülüğünde on binlerce kişi bir haftada ne kadar plastik tükettiğini saymaya başladı. Greenpeace ve Everyday Plastic'in öncülüğünde başlatılan büyük plastik sayımına 151 bin kişi katılacak. Sayıma 96 milletvekili ve farklı okullardan 4 bin 180 sınıfın öğrencileri de katılıyor.

Afşin'de kömürlü termik santrale verilen ÇED olumlu kararı iptal: Kamu yararı yok

Afşin'deki Elbistan Kömürlü Termik Santral projesine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından verilen 'ÇED Olumlu Kararı'nı mahkeme 'kamu yararı yok' gerekçesiyle iptal etti.

Güney Asya'daki 'erken sıcak dalgaları', tüm dünya için alarm işareti

Güney Asya'nın mart ve nisan aylarında tecrübe ettiği ölümcül sıcak dalgaları, iklim değişikliği nedeniyle 30 kat daha olası hale geldi.

VANAYI KAPAT, MARMARA'YI KURTAR!

Avrupa'nın en büyük çevre projesi olarak lanse edilen "Ergene'yi Kurtarma Projesi", Marmara Denizi'nin sonunu getirmek üzere. Sanayi atıkları Ergene Nehri'ni dünyanın en kirli akarsularından biri haline getirmişti. Şimdi bu atıklar borularla Marmara Denizi derinlerine taşıyor!

Marmara Denizi'nde oksijen kalmadı

Marmara Denizi'ne 32 yıldır atık boşaltımı yapılıyor. Deniz yaşamı için gerekli olan oksijen burada artık neredeyse yok. Marmara Denizi'ne daha fazla atık boşaltımı yapılırsa bu eşsiz iç denizimizdeki yaşam tamamen bitecek...

Ergene'den Marmara'ya her gün 700.000 metreküp atık su

Ergene Nehri'ne arıtmaksızın deşarj edilen atık su günde 700.000 metreküp ve bunun %65'i sanayi atığı. Bir başka deyişle her gün 280 olimpik havuzu hacminde atık su Ergene'den Marmara'ya karışmakta.

Müsilaj krizi ve toplu balık ölümleri

Aralık 2020'de Ergene'den Marmara'ya derin deniz deşarjına başlandı. Takip eden aylarda Marmara Denizi'ndeki deşarj noktalarında toplu balık ölümleri gözlemlendi ve Mayıs 2021'de müsilaj krizine tanık olduk. Bunlar ölmek üzere olan Marmara'nın çığlıklarıydı. Yüzeyle yapılan temizlikle müsilaj krizi çözülmüş gibi gözükse de deniz dibinde kriz devam ediyor. Derin deniz deşarjı yani diğer adıyla atık boşaltımı evsel ve sanayi atıkların deniz ortamında seyreltilmesi yöntemidir. Bu yöntemle Marmara Denizi'ne tam 32 yıldır milyonlarca insanın ve binlerce sanayinin atık yükü taşınıyor. Aralık 2020'den itibaren Ergene'nin de atık yükünü üstlenen Marmara artık buna dayanamıyor.

Çözüm: Ergene'den Marmara Denizi'ne boşaltılan atık su vanalarının kapanması!

Sanayi atıklarının Ergene'den taşınarak Marmara Denizi'ne boşaltılması Ergene'yi kurtarmayacağı gibi Marmara'nın da sonunu getiriyor. Çözüm, sanayi atıklarının kimyasal arıtma yöntemleriyle yerinde arıtılarak tarım ve sulama faaliyetleri için geri kazanılması. Biyolojik arıtma, kimyasal sanayi atıklarını arıtmak için yeterli değil ve olamaz. Marmara'yı kurtarmak istiyorsak sanayi atıklarını denize boşaltan vanalar acilen kapatılmalı.

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak gençleri **Greenpeace** ile tanıştırmaya ne dersiniz?

Merhaba,

Bildiđiniz üzere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca çevre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, "BANA" yazıp 2322'ye mesaj atabilirsiniz.

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar.